

Jiří z Kunštátu a na Poděbradech 1420

Václav Liška (ed.)

Zlín: Academia Economica s. r. o., 2019, s. 180. ISBN 978-80-87492-07-9

Publikace „Jiří z Kunštátu a na Poděbradech 1420“ třinácti autorů (editor Dr. Václav Liška) byla vydána k 600. výročí narození Jiříka z Poděbrad s finanční podporou Středočeského kraje a Památkové komory ČR. Na jejím vzniku se podíleli svými příspěvky přední odborníci na období středověku, ilustracemi doprovodil Jiří Lode. Každý příspěvek je důsledně zdrojován s odkazy nejen na českojazyčné publikace a články.

Text knihy v rozsahu 180 stran je průběžně doplněn řadou (černobílých i barevných) fotografií k tématu.

Obsah je členěn do 4 oddílů. Úvodní obsahuje čtyři příspěvky o Jiřím z Poděbrad.

První, z pera historika prof. P. Čorneje, provádí čtenáře celým obdobím vlády „husitského krále“ a stručně objasňuje problematiku jednoty křesťanství, náboženské vyváženosti a zejména bojů o uznání kompaktát, to vše na pozadí celoevropských souvislostí. Zajímavé je i autorovo líčení Jiříkova pojetí „krále dvojího lidu“, kdy královna Johana z katolické rodiny přijímala podobu, a naopak král z utrakvistické rodiny se zúčastňoval katolických bohoslužeb v katedrále sv. Víta.

V druhém příspěvku se V. Kofránková zamýšlí nad vývojem historické tradice ve vztahu k Jiřímu z Poděbrad. Podnětné jsou zejména úvahy nad symbolikou hodnocení krále v průběhu věku i v současnosti.

Článek prof. O. Felcmana ojedinělým způsobem vysvětluje příběh rodu jediného českého pána, který se stal králem. Mimořádně zajímavé je osvětlení povýšení jeho tří synů na říšská knížata a založení dynastie, která se stala třetí slezskou knížecí se dvěma větvemi s trváním až do 17. století. Článek zakončují zajímavé poznatky o důsledcích v heraldických znameních Minsterberků i kladského hrabství, a to včetně barevných vyobrazení.

Závěrečný článek úvodní části profesorky K. Adamové a doc. A. Lojka o Mírovém projektu Jiřího z Poděbrad je věnován i předchozím dvěma projektům, kterými se Jiřík v letech 1462–1463 inspiroval a který byl neúspěšně prezentován v roce 1464. Jeho navrhovaná „Smlouva o nastolení míru v celém křesťanstvu“ překračuje po stránce právní, politické i teologické svou dobu. Podrobně jsou v příspěvku uváděny cíle i obsah tohoto projektu. Přitom jsou vysvětleny i postoje významných evropských panovníků a zejména papeže. Pod jeho vlivem totiž francouzský král také nakonec od projektu odstoupil. Velmi zajímavé a inspirativní je v tomto příspěvku porovnání principů, záměrů a institucí se současností, zejména ve vztahu k integračním snahám v Evropě.

Další oddíl s názvem „V této době“ zaměřením navazuje na první článek knížky a je uvozen rozsáhlejší článkem „Utrakvistická církev a její společenský dosah v době Jiřího z Poděbrad“ církevních historiků J. Hrdličky a B. Lásky. Příspěvek je věnován nejen vývoji utrakvistické církve od počátků české reformace, zabývá se především různými aspekty mírového projektu Jiřího z Poděbrad s důrazem na jednotu západoevropského křesťanstva i počátky kolektivní bezpečnosti.

Příspěvek specialisty na Nepomucko P. Motejzika v kratším příspěvku seznamuje čtenáře s historií Zelenohorské jednoty, kde se sdružovali odpůrci Jiřího z Poděbrad, na pozadí dění v českých zemích konce 15. století.

Oddíl I. uzavírá článek B. Marka „Obraz slavného rytíře Jana Žehrovského z Kolovrat v Deníku o jízdě a putování pana Lva z Rožmitálu a z Blatné z Čech až na konec světa“, věnovaný „českému Achilleovi“ – Janu Žehrovskému z Kolovrat, který doprovázel pana Lva z Rožmitálu při jeho cestě Evropou s poselstvím krále Jiříka.

Dle mnohokrát citovaného zdroje – cestopisu Václava Šaška z Bířkova, byl Jan Kolovrat mistrem v zápase muže proti muži i v rytířském klání na koni se dřevci. S oblibou předváděl podobu těchto soubojů provozovanou v českých zemích a ukazoval svou sílu i mistrovství. Toho bylo využito, protože po obvinění Jiříka z kacířství měl pan Lev svou cestou jeho autoritu v očích cizích panovníků a šlechticů obnovit. Příspěvek je doplněn nejen dobovými obrázky, ale i množstvím odkazů, citací a poznámek pod čarou.

Oddíl II. „Rod krále Jiřího“, který opět navazuje především na úvodní oddíl, obsahuje dva kratší příspěvky. Rozsáhlejší stat' od kastelána hradu Kunštát Š. Radima „Tři kapitoly z historie hradu Kunštát“ provází historií hradu od období rané gotiky přes její vrchol až do její pozdní fáze, a to vše ve vazbě na krále Jiřího a jeho předky i potomky. Každého milovníka historie středověku zaujme podrobné líčení vývoje držení hradu, doplněné řadou vyobrazení.

Článek „Saská vévodkyně Zdeňka Česká, dcera krále Jiřího z Poděbrad“ Z. Žmudové je zaměřen na další historické události doby, v souvislosti s osudy dcery krále Jiřího z prvního manželství s Kunhutou ze Štenberka. Dcera Zdeňka (v Sasku nazývaná Sidonie) byla jako desetiletá provdána za Albrechta, mladšího syna saského kurfiřta Friedricha. Sňatek byl dohodnut v rámci jednání s německými knížaty v Chebu. Král Jiří dosáhl přitom

i přivtělení saských lén do rámce České koruny a zřekl se přitom nároku na česká léna v Sasku. V Chebu bylo tak uzavřeno přátelství se saskými Wettiny, a rovněž s braniborskými Hohenzollerny a bavorským vévodou. Byly to smlouvy významné, cenné nejen pro české dějiny, ale i pro pozdější dobu jeho vlády. Jiří dosáhl rovněž uznání u mnoha říšských kurfiřtů a knížat. Ve smlouvě z roku 1459 byla pak pevně stanovena hranice mezi Čechy a Saskem, která je do dnešního dne z velké části platná.

Závěrečný oddíl III. „Odkaz Jiřího z Kunštátu a na Poděbradech“ obsahuje krátký příspěvek publicisty J. Hrubeše o jezdeckém pomníku Jiřího z Poděbrad sochaře B. Schnircha. Z citovaných pramenů jsou popsány okolnosti realizace sochy i generální rekonstrukce v roce 1995.

Knihu uzavírá stat' „Jiří z Poděbrad v tradici Církve československé husitské“ VIII. patriarchy Církve československé husitské T. Butta, která se ve třech částech z různých pohledů zamýšlí nad Jiřím z Poděbrad jako součástí tradice české reformace.

Recenzovaná publikace významným a podnětným způsobem shrnuje období vlády „husitského krále“, zejména v kontextu a s důsledky do současnosti. Čtenář bude asi postrádat v závěru krátké medailonky autorů, byť jsou dohledatelné na síti.

Mgr. Ing. Jiří Tobišek
Vysoká škola ekonomie a managementu